

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

ความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร
จังหวัดสระแก้ว

Extension Need to Productivity Improvement of Cassava Wattananakorn District, Sakaeo Province

ปราวัดน์ สีฟูม (Porawat Seefoom)¹ พลสรารญ สราญรมย์ (Ponsaran Saranrom)²

สินีนุช ครูขเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร (2) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (4) ความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง (5) ปัญหาในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเป็นเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 3,050 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาร์ ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.08 ได้จำนวน 156 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ร้อยละ 56.4 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี ร้อยละ 41.7 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย 8.62 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.88 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.34 คน มีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 7.08 คน รายได้จากการขายมันสำปะหลัง/ปี เฉลี่ย 5,553.83 บาท ต้นทุนจากการปลูกมันสำปะหลัง/ปี เฉลี่ย 2,835.58 บาท ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 18.17 ไร่ ร้อยละ 51.3 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 77.6 ใช้เงินทุนของตนเอง ร้อยละ 70.5 เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 84.5 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 78.2 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 69.9 ไม่เคยเข้าร่วมประชุม (2) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 96.8 มีความรู้ในการเตรียมดิน ไถด้วยพานสาม 1 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร ร้อยละ 62.2 มีการปฏิบัติในการตัดท่อนพันธุ์ยาวประมาณ 20-25 เซนติเมตร มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ตา (3) เกษตรกรเห็นด้วยกับการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรอยู่ในระดับมากในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง และด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลัง (4) ความต้องการในการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการส่งเสริมด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านวิธีการส่งเสริมมีความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคลมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.91 (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 มีปัญหาขาดต้นพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดีตามที่ต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.31

คำสำคัญ ความต้องการการส่งเสริม การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง จังหวัดสระแก้ว

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yakuza_jimmee@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แชนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช oh1981@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. แชนงส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic personal, economic, and social conditions of farmers (2) knowledge and practice regarding Cassava productivity improvement of farmers (3) opinions about Cassava productivity improvement of farmers (4) extension needs in Cassava productivity improvement of farmers (5) problems and suggestions in Cassava productivity improvement of farmers. The population of this research was cassava production farmers from 3,050 households in Wattananakorn District, Sakaeo Province who had registered as cassava production farmers with the department of agricultural extension. The sample size of 156 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.08 and simple random sampling method. Data was analyzed by using frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation. The results of the research found out that (1) basic personal, economic, and social conditions of farmers. 56.4% of farmers were female with the average age of 50.42 years. 41.7% of them completed grade 4 in primary school level with the average experience in cassava production of 8.62 years. The average member in the household was 3.88 people, the average labor in the household was 2.34 people, and the average hired labors were 7.08 people. The average income from cassava selling/year was 5,553.83 Baht, the average production costs of cassava production/year were 2,835.58 Baht, and the average cassava production area was 18.17 Rai. 51.3% owned their own land, 77.6% used their own funding, 70.5% were members of the group, 84.5% were members of BAAC, 78.2% had no social position, and 69.9% never participated in the meeting. (2) Knowledge and practice regarding cassava productivity improvement of farmers revealed that 96.8% of farmers had knowledge in soil preparation with 1 ploughing and 20-30 centimeters depth. 62.2 % practiced the stem cutting with 20-25 centimeters in length with no less than 5 buds. (3) Opinions towards cassava productivity improvement of farmers were at the high level in the advantage received aspect from cassava productivity improvement (mean = 4.02) and knowledge about cassava production (3.59). (4) Needs in cassava productivity improvement extension were at the high level. They wanted content extension (mean = 4.08). Reading extension method, they wanted to have personal extension the most (mean = 3.91). (5) Problems and suggestions regarding cassava productivity improvement were at the high level (mean = 3.94). They face with the problem of lacking good cassava seedling that match market demand (mean = 4.31).

Keywords: Extension need, Cassava productivity improvement, Sakaeo Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11 The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปีเพาะปลูก 2562/63 ประเทศไทยมีเนื้อที่เพาะปลูกจำนวน 8.82 ล้านไร่ มีผลผลิตจำนวน 31.07 ล้านตัน มีผลผลิตต่อไร่ 3,52 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิต 6,673 บาทต่อไร่ โดยมีแหล่งผลิต 7 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่เพาะปลูก 1.4 ล้านไร่ จังหวัดกำแพงเพชร 6.8 แสนไร่ จังหวัดชัยภูมิ 6.2 แสนไร่ กาญจนบุรี 4.8 แสนไร่ จังหวัดอุบลราชธานี 4.7 แสนไร่ จังหวัดนครสวรรค์ 3.7 แสนไร่ และ จังหวัดสระแก้ว 3.8 แสนไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2562) การปลูกมันสำปะหลังมีการกระจายพื้นที่ปลูกเกือบทุกภาคของประเทศไทย ยกเว้นภาคใต้ โดยมีแหล่งปลูกที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูก 4.8 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 17.5 ล้านตัน มีผลผลิตเฉลี่ย 3,584 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา คือ ภาคเหนือ มีพื้นที่เพาะปลูก 2.1 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 6.7 ล้านตัน มีผลผลิตเฉลี่ย 3,392 กิโลกรัมต่อไร่ ภาคกลาง ซึ่งรวมภาคตะวันออก และภาคตะวันตกไว้ด้วย มีพื้นที่ปลูก 1.9 ล้านไร่ มีผลผลิตรวม 6.7 ล้านตัน มีผลผลิตเฉลี่ย 3,501 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนั้นประเทศไทยได้วางแผนเป้าหมายการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตต่อไร่อยู่ที่ 7 ตันต่อไร่ (แผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ พ.ศ 2560-2579)

จังหวัดสระแก้ว ในปี 2562 มีเนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง 385,906 ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 370,601 ไร่ ผลผลิต 1,359,712 ตัน ผลผลิตต่อไร่ 3,523 กิโลกรัม ซึ่งอำเภอวัฒนานครเป็นอำเภอหนึ่งที่มีพื้นที่การเพาะปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว โดยข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตรประเภทพืชไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ระบุว่า ในปี 2563 อำเภอวัฒนานคร มีเนื้อที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง 51,421 ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 49,880 ไร่ มีผลผลิต 190,093 ตัน และมีผลผลิตต่อไร่ 3,697 กิโลกรัม การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร แสดงให้เห็นว่า ผลผลิตต่อไร่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายการผลิตมันสำปะหลังของประเทศ เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

ดังนั้นจากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงมีความสนใจทำการศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์ และพัฒนาด้านการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง เพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตมันสำปะหลัง ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการผลิตมันสำปะหลังของประเทศต่อไป รวมถึงใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับนักส่งเสริม นักวิจัย และผู้ที่สนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของ เกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอดันพลอย จังหวัดสระแก้ว จำนวนประชากร 3,050 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 8 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ตามสัดส่วนในแต่ละตำบล ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 156 คน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานต่างๆสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

และสร้างเครื่องมือในการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา โครงสร้าง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความถูกต้องตามเนื้อหา และตรวจสอบความเที่ยง โดยการทำแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกร จำนวน 156 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่ เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย 8.62 ปี

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.88 ราย จำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.34 ราย จำนวนแรงงานจ้าง เฉลี่ย 4.08 ราย รายได้จากการขายมันสำปะหลังในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 5,553.83 บาท ต้นทุนจากการปลูกมันสำปะหลังในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 2,835.58 บาท ขนาดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย 18.17 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นของตนเอง

1.3 สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส. ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุม

2. ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

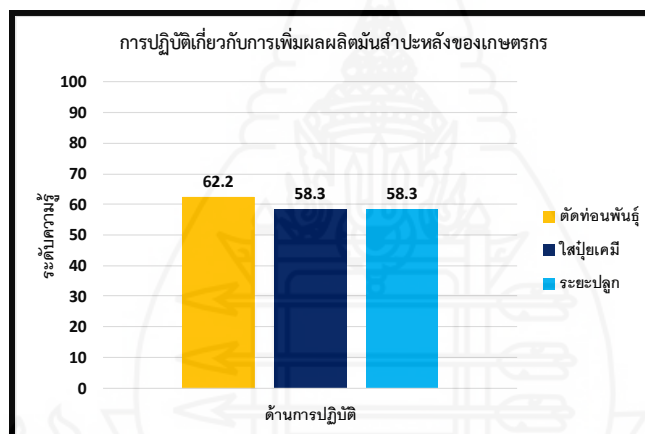
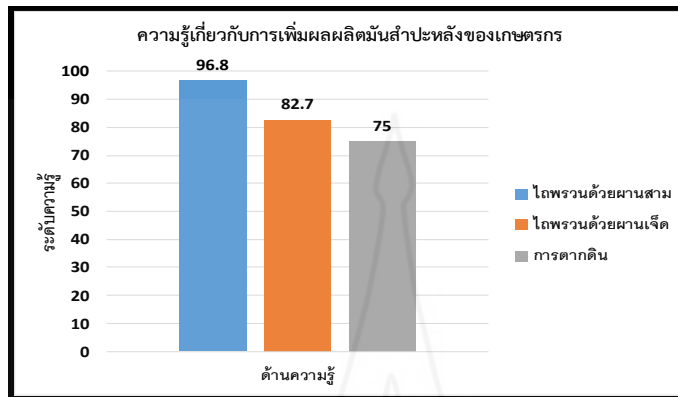
ด้านความรู้ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การเตรียมดินไถด้วยพานสาม 1 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร 2) ไถพรวนด้วยพานเจ็ด 1 ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซากราก เหง้า และไหลของวัชพืชข้ามปีออกจากแปลง 3) ตากดินไว้ 7-10 วัน หลังไถด้วยพานสาม และใส่ปุ๋ยในช่วงที่ดินมีความชื้น

ด้านการปฏิบัติ เกษตรกรมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ตัดท่อนพันธุ์ยาวประมาณ 20-25 เซนติเมตร มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ตา 2) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-7-18 หรือ 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับดินร่วนทราย หรือดินทราย และในฤดูฝนปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรง ลึกประมาณ 5-10 เซนติเมตร 3) ปฏิบัติตามระยะปลูกที่เหมาะสม 80x80 เซนติเมตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลัง ค่าเฉลี่ย 3.59 และประโยชน์ที่ได้รับจากการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง ค่าเฉลี่ย 4.02

4. ความต้องการในการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

ความต้องการการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา และด้านวิธีการส่งเสริม

ความต้องการความรู้ ในภาพรวมพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อันดับ 1) ต้องการความรู้เกี่ยวกับท่อนพันธุ์สะอาดมันสำปะหลัง 2) แหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง 3) ด้านการตลาด ความรู้เกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลัง ความรู้เรื่องโรคและแมลงของมันสำปะหลัง วางแผนการผลิตมันสำปะหลัง ความรู้ในการใช้สารเคมี

ด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ การส่งเสริมรายบุคคล ค่าเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือการส่งเสริมแบบมวลชน ค่าเฉลี่ย 3.82 และการส่งเสริมแบบกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.78 ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

ปัญหาในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัญหา 3 อันดับแรก ได้แก่ การขาดต้นพันธุ์มันสำปะหลังพันธุ์ดีตามที่ตลาดต้องการ ค่าเฉลี่ย 4.31 รองลงมาคือราคาซื้อผลผลิตไม่แน่นอน ค่าเฉลี่ย 4.25 และขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรในการผลิตมันสำปะหลัง ค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ

อภิปรายผล

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เนื่องจาก เกษตรกรในพื้นที่ที่เป็นเพศชายได้ออกไปทำงานนอกภาคการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจ บุญแนะ (2552: 97) ที่ศึกษาความต้องการการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี เกษตรกรร้อยละ 53.64 เป็นเพศหญิง

เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 50.42 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจาก คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจทำการเกษตร และสนใจที่จะศึกษาต่อ เพื่อจะได้ไม่ต้องกลับมาทำการเกษตรเพราะมองว่าอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานหนัก สอดคล้องกับสุภาพร พงษ์โพธิ์เจริญ (2551: 54) ศึกษาการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.8 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย 8.62 ปี เนื่องจาก เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลังน้อยจึงทำให้ได้ผลผลิตน้อย สอดคล้องกับธนพัฒน์ น้อยเพ็ง (2550: 50) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังเป็นพืชพลังงานทดแทนแก่เกษตรกร อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 8.46 ปี

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้จากการขายมันสำปะหลังในรอบปีที่ผ่านมา เฉลี่ย 5,553.83 บาท ต้นทุนจากการปลูกมันสำปะหลังในรอบปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 2,835.58 บาท เนื่องจาก เกษตรกรเหลือรายรับจากการขายผลผลิตค่อนข้างน้อยไม่คุ้มค่ากับการลงทุนปลูกและการดูแลรักษา สอดคล้องกับประพิศ วรรณสังข์ (2551: 76) ศึกษาการผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอสว่างวีรวัฒน์ จังหวัดสระแก้ว พบว่าเกษตรกรมีรายได้จากการขายมันสำปะหลังเฉลี่ย 5,249.61 บาทต่อไร่ รายจ่ายในการปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 1,613.76 บาทต่อไร่

สภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส. เนื่องจาก เกษตรกรเป็นสมาชิก ธกส. ไว้เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนและรองรับมาตรการการช่วยเหลือของรัฐในด้านการประกันราคาผลผลิต สอดคล้องกับ บุญถม คำภาค (2557: 94) ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว พบว่า เกษตรกรส่วนมากไม่มีตำแหน่งทางสังคม และเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง เป็นสมาชิกของกลุ่มสมาชิกลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่า

ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร ได้แก่ การเตรียมดิน ไถด้วยผานสาม 1 ครั้ง ลึก 20-30 เซนติเมตร ไถพรวนด้วยผานเจ็ด 1 ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซากราก เหง้า และไหลของวัชพืชข้ามปีออกจากแปลง เนื่องจาก เกษตรกรมีความรู้ด้านการเตรียมดินมากกว่าด้านความรู้ทางวิชาการเรื่องมันสำปะหลัง สอดคล้องกับ บุญถม คำภาค (2557: 98) ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ด้านการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง ได้แก่ ปฏิบัติตามระยะปลูกที่เหมาะสม 80x80 เซนติเมตร เนื่องจากปฏิบัติตามระยะปลูกที่เหมาะสมนี้แล้วทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ บุญถม คำภาค (2557: 98) ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า เกษตรกรส่วนมาก ใช้ระยะปลูก 1.0x1.0 เมตร รองลงมา ใช้ระยะปลูกอื่นๆ (0.5x1.0 เมตร, 0.7x1.0 เมตรและ 0.8x1.0 เมตร) และเกษตรกรส่วน น้อย ใช้ระยะปลูก 1.2x1.0 เมตร และระยะปลูก 1.2x1.2 เมตร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากความรู้ความรู้อยู่ในระดับมากสามารถนำไปใช้ได้และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับบุญถม คำภาค (2557: 102) ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความยุ่งยากของเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังโดยภาพรวมอยู่ในระดับยุ่งยากน้อย เนื่องจากเกษตรกรทั้งหมดมีการจ้างแรงงานคนในการปลูก ใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช และการเก็บเกี่ยว

ความต้องการในการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

พบว่า ด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมรายบุคคล รองลงมาคือการส่งเสริมแบบมวลชน และการส่งเสริมแบบกลุ่ม เนื่องจากวิธีการส่งเสริมนี้จะทำให้ได้รับความรู้ในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะธิดา อ่อนพันธ์ (2557: 84) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี พบว่าเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในรูปแบบกลุ่ม เช่น การจัดทัศนศึกษาและดูงาน การจัดเวทีเรียนรู้ การอบรมและสาธิตระดับมาก รองลงมาต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคล เช่นการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคล การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางโทรศัพท์ระดับปานกลาง และวิธีการส่งเสริมแบบมวลชน เช่น การดูวิดีโอ/วีดิทัศน์ การจัดนิทรรศการ จัดงานวันรณรงค์ระดับปานกลาง

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง

ปัญหาในการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การขาดต้นทุนมันสำปะหลังพันธุ์ดีตามที่ตลาดต้องการ รองลงมาคือ ราคารับซื้อผลผลิตไม่แน่นอน และขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรในการผลิตมันสำปะหลัง เนื่องจากปัจจุบันเกิดการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังจำนวนมาก ทำให้ขาดต้นทุนที่ดีเป็นพันธุ์ดีด้านทาน และยังขาดต้นทุนที่มีเปอร์เซ็นต์แป้งสูงทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด สอดคล้องกับบุญถม คำภาค (2557: 99) ศึกษาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัญหาในการผลิตและการส่งเสริมมันสำปะหลังของเกษตรกร มีปัญหาด้านการตลาดราคาผลผลิตต่ำ อยู่ในระดับรุนแรงมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่หันมาปลูกมันสำปะหลัง
2. ควรส่งเสริมความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกมันสำปะหลัง
3. ควรส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาการลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความแตกต่างออกไป
2. ควรมีการสนับสนุนสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. เพื่อเป็นทุนในการปลูกมันสำปะหลังและการเพิ่มผลผลิตมัน สำปะหลังต่อไป
3. ควรมีการศึกษาและวิจัยด้านแปรรูปมันสำปะหลัง ด้านการตลาด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนพัต น้อยเพ็ง .(2550). การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังเป็นพืชพลังงานทดแทนแก่เกษตรกร อำเภอ
ตรอน จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- บุญถม คำภาค.(2557). การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว
วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- ประพิศ วรรณสังข์. (2551). "การผลิตและการตลาดมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอวังสมบูรณ์
จังหวัดสระแก้ว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- ปิยะธิดา อ่อนพันธ์. (2557). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอสระโบสถ์ จังหวัด
ลพบุรี วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- สุภาพร พงษ์โพธิ์เจริญ (2551) การพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังของ
เกษตรกร อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตร.(2563). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี2563. ค้นคืน วันที่ 20
ธันวาคม 2563 จาก [http:// http://www.oae.go.th](http://www.oae.go.th).(2563).
- อำนาจ บุญแนะ.(2552). ความต้องการการพัฒนากาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอไชยวาน
จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช